

IZJAVA RAZREDA ZA FILOLOŠKE ZNANOSTI HAZU U POVODU ODLUKE O UKIDANJU VIJEĆA ZA NORMU HRVATSKOGA STANDARDNOGA JEZIKA

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, dr. sc. Željko Jovanović, raspustio je Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika 8. svibnja 2012. godine obaviješću bez objašnjenja.

Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika bilo je osnovano 14. travnja 2005. godine. Predsjedavao mu je akademik Radoslav Katičić, kao filolog i kroatist nesporna ugleda u zemlji i svijetu, član niza akademija znanosti u Europi: hrvatske, austrijske, norveške, bosanskohercegovačke, Academiae Europaeae, i najstarije, Accademia dei Lincei u Rimu.

Za članove su mu bili delegirani jezikoslovci – predstavnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, filozofskih fakulteta u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Puli, Zadru i Splitu, Učiteljske akademije (Pedagoškoga fakulteta) u Zagrebu, Hrvatskih studija, Matice hrvatske, Leksikografskoga zavoda »Miroslav Krleža« i Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, i to na prijedlog svojih ustanova. Sastav mu je, dakle, bio reprezentativan, demokratski predložen i članovi mu nisu bili istomišljenici. Ipak je Vijeću uspijevalo u proteklim godinama održati 27 sjednica, sustavno razložiti i složiti se oko mnogih ključnih pitanja o odnosu standardnoga jezika prema jezičnoj baštini i prema narječjima, prema svojoj književnojezičnoj osnovici – kako se ona u dosadašnjoj lingvistici nije razumijevala.

Iz zaključaka je Vijeća bitno shvatiti da se je hrvatski književni jezik razvio na osnovici najstarijega književnoga jezika, tzv. »slovinskoga jezika«, koja se je potom stilizirala na svim trima osnovnim hrvatskim narječjima. Napokon je u 19. stoljeću izabrana štokavska stilizacija kao najraširenija među govornicima i u književnosti za zajedničku svima. Najznatnije je znati da je za hrvatski književni ili standardni jezik uvijek bilo presudno da očuva neprekinutu vezu sa svojom mnogostoljetnom književnom tradicijom s jedne strane, a s jezičnim bogatstvom svojih dijalekata s druge. Jedno i drugo treba sustavno i dosljedno uklapati u suvremenu novoštokavsku stilizaciju! (Kako se ne radi o osnovici, nego o stilizaciji, dijalekatski je purizam neosnovan.)

Vijeće je uspjelo raspraviti i mnoge aktualne nedoumice, pravopisne i gramatičke, o sastavljenu i rastavljenu pisanju riječi, o pisanju dugih afrikata, pisanju imena i riječi stranoga podrijetla, o nepostojanim samoglasnicima itd.; odgovarati na pitanja o nepoštovanju hrvatskoga jezika kao službenoga u Hrvatskoj; davati savjete o jezičnoj kulturi; donositi niz zaključaka u svezi s daljnjim normiranjem jezika; potaći neke projekte bitne za hrvatski jezik u procesu integracije Hrvatske u Europsku uniju, kao i projekte izrade stručnoga nazivlja (Struna). Rad je Vijeća bio nepristran, pristup redovito sustavan i obuhvatan, a zaključci znanstveno utemeljeni, konstruktivni i vrlo korisni svima zainteresiranima. Zaključci Vijeća i zapisnici sa sjednica dostupni su na mrežnoj stranici Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje: <http://www.ihjj.hr/#vijecezanormu>. Bilo bi ih vrijedno objaviti i u posebnoj publikaciji jer imaju trajnu vrijednost.

Iako Ministarstvo ističe da se jezikom na stručnoj i znanstvenoj razini trebaju baviti znanstveni instituti i visokoškolske ustanove, a ne Vijeće, čini se da nije objektivno obaviješteno o tome da je njegovo Vijeće na reprezentativan i demokratski način okupljalo predstavnike upravo tih ustanova, po potrebi ih koordiniralo, ali je ujedno, za razliku od pojedinačnih ustanova, predstavljalo i središnje tijelo s potrebnim autoritetom predsjednika i svojih članova koje je moglo biti od velike pomoći i hrvatskom jeziku i zemlji i nadležnomu ministarstvu. Sada takva tijela i takve pomoći ne će biti, a svakako bi teško bilo sastaviti drugo s tako uglednim predsjednikom i tako reprezentativnim sastavom.

Žalimo što je Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika ukinuto odlukom bez dijaloga, pa i bez obrazloženja. Smatramo da bi najrazumnije bilo opozvati odluku i popraviti štetu. Svakako smatramo da plodove dosadašnjega rada Vijeća treba plodno iskoristiti u našoj filologiji, jezikoslovlju i normativistici.

U Zagrebu, 18. lipnja 2012.